

Tarto ma-rahwa

K a l e n d e r

eht

T ä h t - r a m a t

I 8 3 0

HELSINGIN
YLIOPISTON
KIRJASTO

Ajastaja päle, perran meie

Issanda Jesusse Kristusse

sündimist.

Sel ajastajal om 365 päiwa.

T a r t u n,

Trällitu ja müwwa Schünmanni maas.

Best	sani	kui	meie	Jesand	Jesus	Kristus	om		
			sündinu,	om	:	:	:	:	1830
Best	sani	kui	ilm	om	lodu,	om	:	:	5779
—	—	kui	Tarto	liin	eddimält	om	tettu	:	800
—	—	kui	Moskwa	liin	nakkati	ehhitama			683
—	—	kui	püssi	roheto	eddimält	nakkati	pru:		
			kima	:	:	:	:	:	488
—	—	kui	ramatuid	nakkati	trükkima	:	:		390
—	—	kui	Lutterus	biget	usku	om	alleswotnu		314
—	—	kui	eddimänne	suur	koolminne	olli			173
—	—	kui	Peterburgi	liin	nakkati	ehhitama			127
—	—	kui	edine	suur	koolminne	olli	:	:	120
—	—	kui	Liwlandi:	ma	wenne	wallitsusse			
			alla	sai	:	:	:	:	120
—	—	kui	Tarto	liin	ärä	passi	:	:	55
—	—	kui	meie	armolik	Keisri	Herra	Nikolai		
			Pawlowits	om	sündinu	:	:	:	35
—	—	kui	Tarto	suur	kool	säeti	:	:	28
—	—	kui	Liwlandi	ma:	rahwas	pri	lasti		11
—	—	kui	meie	armolik	Keisri	Herra	Nikolai		
			Pawlowits	om	nakkanu	wallitsema			5

Tähtide selletamine.

● noor fu.

D eddimänne werend.

☀ täüs fu.

C perrammenne werend.

p. perrast, perran.

p. l. päle lounat.

e. l. enne lounat.

f. fel.

M. Minuti.

P. Pühha.

h. Hommung.

ö. Öddang.

Talwiste pühha 1829 ninf paastopühha päiwa
wahhel 1830 omma 7 nädalid ja 4 päiwa.

Januari ehk wastse ajastaja ku.

1	Kolmapäiw	Wastse ajast. P.	Pehme aig taiwas om pilwen
2	Neljapäiw	Ubel	
3	Kede	Set	
4	Poolpäiw	Metusala	

Jesus paggep Egipti male. Matt. 2, 13.

5	Pühapäiw	P. pw. p. w. st. ast.	☾ k. 6, 0 M. h.
6	Cespäiw	3 Kunninga P.	kange
7	Tõisipäiw	Melkior	tuul
8	Kolmapäiw	Erhard	parras külma
9	Neljapäiw	Kaspar	undse
10	Kede	Pawli õnnist.	nink
11	Poolpäiw	Higinus	wihma.

Jesus 12 ajastaja wanna. Luf. 2, 41.

12	Pühapäiw	1 P. p. 3. R. P.	☉ k. 6, 54 M. õ.
13	Cespäiw	Hilarius	Paljo
14	Tõisipäiw	Robert	lumme
15	Kolmapäiw	Beliks	nink
16	Neljapäiw	Erdmann	wihma,
17	Kede	Tõnnisse p.	pilwe allune
18	Poolpäiw	Ewraim	ilm.

Sel kuul om 31 päiwa.

Saja Sana linan. Jaan. 8, 1.

19	Pühapäiw	2. P. p. 3. K. P.	Ps. 0, 47. M. 8.
20	Eespäiw	Wab. Seb.	Nakkap jälle
21	Lõisipäiw	Meta	külmetama,
22	Kolmapäiw	Winzentus	fange
23	Neljapäiw	Emerenzia	külm.
24	Kede	Timoteus	Taiwas om
25	Poolpäiw	Pawli ümbref.	selge.

Widdali többine nink pämihe sullane. Matt. 8, 1.

26	Pühapäiw	3. P. p. 3. K. P.	Ps. 9, 49 M. 8.
27	Eespäiw	Krisostomus	Pilwe
28	Lõisipäiw	Karel	allune,
29	Kolmapäiw	Samuel	paljo
30	Neljapäiw	Ludowika	lummi,
31	Kede	Wirgilius	fange külm

1,	Jan. kousep päiw	f. 8, 33 M.	lät lojale	f. 3, 27 M.
10.	—	—	f. 8, 16 M.	— — f. 3, 44 M.
20.	—	—	f. 7, 55 M.	— — f. 4, 5 M.

Webruari ehk Kuuula - ku.

1 Poolpäiw | Piirre | Selge ilm.

Edteggija wina - wäen. Matt. 20, 1.

2	Pühapäiw	9 P.enne lihham.	Ilm
3	Cespäiw	Parnabas	
4	Tõispäiw	Beronika	☾ k. 2, 29 M. h.
5	Kolmapäiw	Agata	lät
6	Neljapäiw	Lora	jälle
7	Kede	Rikard	pehmembas.
8	Poolpäiw	Salomon	

Mitmesuggutse põllo. Luk. 8, 4.

9	Pühapäiw	8 P.enne lihham.	Kange
10	Cespäiw	Pauline	☉ k. 6, 37 M. h.
11	Tõispäiw	Konstanzia	näggemat.päiwa
12	Kolmapäiw	Karolina	warjotamine.
13	Neljapäiw	Poi	tuul
14	Kede	Walentin	ja
15	Poolpäiw	Kothilw	halw ilm.

Jesus kulumat omma kannatus. Luk. 18, 31.

16	Pühapäiw	Paasto P.	kange tuul
17	Cespäiw	Eurofina	☽ k. 10, 1, M. h.

Sel kuul om 28 päiwa.

18	Tõisipäiw	Paasto päiw	ja lummi. Ihm lät jälle külmale, kaunis külm.
19	Kolmapäiw	Zuhha päiw	
20	Neljapäiw	Eikarius	
21	Kede	Eleonore	
22	Poolpäiw	Petri säedminne	

Jesust kiusats. Matt. 4, 1.

23	Pühhapäiw	1. P. Paastun	Ihm kånap
24	Tespäiw	Maddise P.	saggode
25	Tõisipäiw	Wiktor	☀ f. 3, 28 M. õ.
26	Kolmapäiw	Põri päiw	näggematta fu
27	Neljapäiw	Klaudius	warjotaminne.
28	Kede	Iustus	Ihm om pehme

1.	Webr.	toufey	päiw	f. 7,	26 M.	lät	lojale	f. 4,	34 M.
10.	—	—	—	f. 7,	4 M.	—	—	f. 4,	56 M.
20.	—	—	—	f. 6,	37 M.	—	—	f. 5,	23 M.

Marzi ehk Paasto - ku.

1 Poolpäiw | Albinus | fange tuul.

Kananea naine. Matt. 15, 21.

2	Pühhapäiw	2. P. Paastun	Kanap
3	Cespäiw	Kunigunde	faggede.
4	Zõispäiw	Adrian	
5	Kolmapäiw	Aurora	Ⓒ. 7, 32 M. õ.
6	Neljapäiw	Kottwrid	kaunis selge
7	Kede	Perpetua	ja
8	Poolpäiw	Siprian	rahholik ilm.

Jesus ajap kurratit wälja. Luk. 11, 14.

9	Pühhapäiw	3. P. Paastun	lummi
10	Cespäiw	Mikeus	ja
11	Zõispäiw	Konstantin	weidikesse
12	Kolmapäiw	Krefor	Ⓒ. 8, 49 M. h.
13	Neljapäiw	Ernits	näggemat. päiwa
14	Kede	Matilde	warjotaminne.
15	Poolpäiw	Longinus	tuul, ent selge

Jesus sõdap 5000 meest. Jaan. 6, 1.

16	Pühhpäiw	4. P. Paastun	pilwe allune
17	Cespäiw	Truta	ja
18	Zõispäiw	Patrizius	

See kuul om 31 päiva.

19	Kolmapäiv	Josep) f. 8, 49 M. h. kange tuul ent saap
20	Neljapäiv	Rupert	
21	Kede	Venedikt	
22	Poolpäiv	Kawael	

Jesust haidetas kiuwega. Jaan. 8, 46.

23	Pühhapäiv	5. P. Paastun	jälle selge
24	Esipäiv	Kasimir	ja
25	Loisipäiv	Maria kulum. P.	lämmeimb
26	Kolmapäiv	Immanuel	☀ f. 9, 17 M. h.
27	Neljapäiv	Kusta	ilm nakkap
28	Kede	Kideon	jälle
29	Poolpäiv	Bilippine	mitto lord

Jesust sõitap Jerusalemmi lina sisse. Matt. 21, 1.

30	Pühhapäiv	Urbe P.	käändma.
31	Esipäiv	Zetlaus	

1.	Marzil	tousep	päiv	f. 6, 16	M.	lät	lojale	f. 5, 44	M.
10.	—	—	—	f. 5, 53	M.	—	—	f. 6, 7	M.
20.	—	—	—	f. 5, 26	M.	—	—	f. 6, 34	M.

Aprilli eht Jürri. ku.

1	Loisipäiw	Teodora	Pilwine
2	Kolmapäiw	Teodosia	nink
3	Neljapäiw	Suur Neljap.	☾ f. 8, 36 M. h.
4	Kede	Suur Kede	wihmane
5	Poolpäiw	Maksimus	ilm,

Jesús tousep fooljist illes. Mark. 16, 1.

6	Pühhapäiw	1. Krist. üllest. P.	kaunis lämmi
7	Cespäiw	2. Krist. üllest. P.	monnikord ka
8	Loisipäiw	Ibortius	pilwine
9	Kolmapäiw	Pogislaus	ja
10	Neljapäiw	Esekiel	wessi. külm
11	Kede	Hermann	☉ f. 1, 12 M. h.
12	Poolpäiw	Julius	ilm.

Jesús näütap henda Jüngerile. Jaan. 20, 19.

13	Pühhapäiw	1. P. p. Kr. üll. P.	Ilm nakkap
14	Cespäiw	Iburtsius	jälle
15	Loisipäiw	Obadja	felletema
16	Kolmapäiw	Karisius	nink
17	Neljapäiw	Rudolw	☽ f. 9, 38 M. ö.

Set kuul om 30 päiva.

18	Rede	Walerian	om illus.
19	Poolpäiw	Timon	

Hä karjus. Jaan. 10, 12.

20	Pühhapäiw	2. P. p. Kr. üll. P.	Pilwe ilm,
21	Cespäiw	Simon	

Meie armolikko Keisri Prowwa Aleksandra
 Weodorowna nimme päiw nink Keisre-
 likko Korgusse ja troni perrandaja Alek-
 sander Nikolajewitsi sündimisse p.

22	Tõispäiw	Rajus	penikesse wihma
23	Kolmapäiw	Jürripäiw	ja
24	Neljapäiw	Albert	lumme tuisk.
25	Rede	Markus Ew.	
26	Poolpäiw	Eselias	☼ f. 1, 46 M. h.

Urikes aiga. Jaan. 16, 16.

27	Pühhapäiw	3. P. p. Kr. üll. P.	Taimas om pilwen ja
28	Cespäiw	Mandina	
29	Tõispäiw	Witalis	
30	Kolmapäiw	Erast	

1.	Aprill	tousep päiw	f. 4, 56 M.	lät lojale	f. 7, 4 M.
10.	—	—	f. 4, 33 M.	—	f. 7, 27 M.
20.	—	—	f. 4, 9 M.	—	f. 7, 56 M.

M a i ehk lekke . ku .

1	Neljapäiw	Wilip.n. Jaf. P.	kaunis
2	Rede	Sigismund	läämi ilm.
3	Poolpäiw	Risti löidminne	☾ k. 6, 1 M. ö.
Jesüs fulutap et temma eßa mannu lät. Jaan. 16, 5.			
4	Pühapäiw	4. P.p. Kr. üll. P.	Dige selge
5	Eespäiw	Kottard	ilm
6	Lõisipäiw	Zirik	ent kånap jälle,
7	Kolmapäiw	Henriette	sisti
8	Neljapäiw	Zanislaus	illusa läämi
9	Rede	Niggola P.	
10	Poolpäiw	Kordian	☉ k. 8, 56 M. ö.

Dige palleminne. Jaan. 16, 23.

11	Pühapäiw	5. P.p. Kr. üll. P.	päiwa.
12	Eespäiw	Nero	Pikse pilwe.
13	Lõisipäiw	Serwafius	wihma
14	Kolmapäiw	Kristian	nakkap
15	Neljapäiw	Z. minn. P.	saddama.
16	Rede	Peregrinus	
17	Poolpäiw	Herbert	☽ k. 0, 32 M. ö.

Jesüs tootap pühha waimo lähätada. Jaan. 17, 26.

18	Pühapäiw	6. P.p. Kr. üll. P.	Puwinne,
----	----------	---------------------	----------

Sel kuul om 31 päiva.

19	Tespäiv	Wilipp	Ihm kånap saggede. Lämmi selge ja
20	Tõispäiv	Pill	
21	Kolmapäiv	Ernestina	
22	Neljapäiv	Emilia	
23	Kede	Tesiderius	
24	Poolpäiv	Ester	

Pühast waimust. Jaan. 14, 23.

25	Pühapäiv	1. Suuwiste P.	☀ f. 4, 4 M. õ. pisse ilm om egga päwa lota.
26	Tespäiv	2. Suuwiste P.	
27	Tõispäiv	Ludolw	
28	Kolmapäiv	Põrk päiv	
29	Neljapäiv	Maksimilian	
30	Kede	Wigand	
31	Poolpäiv	Kotsalk	

1.	Mai tousey päiv	F. 3, 44 M.	lät lojale	F. 8, 16 M.
10.	— — —	F. 3, 26 M.	— —	F. 8, 34 M.
20.	— — —	F. 3, 18 M.	— —	F. 8, 50 M.

Juni ehk Jani-ku.

Jesús kánnelap Níkodemussega. Jaan. 3, 1.

1	Pühhapäiw	Kolmainusse P.	Ennambaste
2	Eespäiw	Marsellin	Cl. o, 36 M. h.
3	Tõispäiw	Wriderika	
4	Kolmapäiw	Erasmus	selge
5	Neljapäiw	Poninozius	rahholik
6	Kede	Antonius	nink
7	Poolpäiw	Medardus	lámme.

Nikkas mees ja Lazarus. Luk. 16, 19.

8	Pühhapäiw	1. P. p. Kolm. P.	● f. 4, 5 1 M. o.
9	Eespäiw	Parnabas	Dige selge
10	Tõispäiw	Blawius	Pikkemb päiw
11	Kolmapäiw	Petram	Suurwe allust.
12	Neljapäiw	Mlandina	taiwas nink
13	Kede	Tobias	jaap. mõnnes
14	Poolpäiw	Tetlow	kõrras.

Suur õbbango sõdmaig. Luk. 14, 16.

15	Pühhapäiw	2. P. p. Kolm. P.	Lámme
16	Eespäiw	Justina	● f. 5, 5 M. h.
17	Tõispäiw	Nikander	tule kõng.

Sel kuul om 30 päiwa.

18	Kolmapäiw	Himenäus	Pikse pilwe kääwa ütsikult.
19	Neljapäiw	Kerwasius	
20	Kede	Wlorian	
21	Poolpäiw	Rahel	

Arakaddonu lammas. Luf. 15, 1.

22	Pühhapäiw	3. P. v. Kolm. P.	Wihma.
23	Cespäiw	Uksel	☀ f. 4, 15 M. h.
24	Tõispäiw	Zanipäiw	Jllus
25	Kolmapäiw	Webronia	

Meie armolikko Keisri Herra Nikolai
Pawlowitsch sündim. p.

26	Neljapäiw	Jeremias	läämi,
27	Kede	7. maggajide p.	suggulik
28	Poolpäiw	Josua	ilm.

Olge armolikko. Luf. 6, 36.

29	Pühhapäiw	4. P. p. Kolm. P.	Petri n. Pawli p.
30	Cespäiw	Pawli mället.	Pikse

1.	Junil tousey päiw	f. 2, 57 M.	lät lojale	f. 9, 3 M.
10.	—	—	f. 2, 54 M.	— — f. 9, 6 M.
20.	—	—	f. 2, 59 M.	— — f. 9, 1 M.

Juli ehk Haina: ku.

1 Tõispäim | Teobald | Cf. 5, 28 M. h.
 Meie armolikko Keisri Prowwa Aleksan-
 dra Weodorowna sündim. p.

2	Kolmapäim	Maria kaem. P.	nint
3	Neljapäim	Kornelius	wihma.
4	Kede	Ulrik	Pikse
5	Poolpäim	Anshelm	

Petri rohke kalla-saak. Luk. 5, 1.

6	Pühapäim	5. P. p. Kolm. P.	selge ja
7	Eespäim	Temetrius	lamme
8	Tõispäim	Kilian	● Cf. 2, 6 M. h.
9	Kolmapäim	Sirillus	õddako.
10	Neljapäim	7. Belliste päim.	Wäega
11	Kede	Lenora	lämme
12	Poolpäim	Penne ku allust.	päimä.

Wariseride õigus. Matt. 5, 20.

13	Pühapäim	6. P. p. Kolm. P.	Selge
14	Eespäim	Ponawentura	wäega armas
15	Tõispäim	Apostl. lahkum.	● Cf. 10, 29 M. õ.
16	Kolmapäim	Hilarius	ilm.
17	Neljapäim	Aleksius	Pilwe
18	Kede	Rosina	wihma.

Sel kuul om 31 päiwa.

19 Poolspäiw | Kuwina | ja

Jesus södap 4000 meest. Mark. 8, 1.

20	Pühhapäiw	7. P. p. Kolm. P.	fange tule.
21	Eespäiw	Elias	
22	Tõispäiw	Maria Mad.	☼ f. 2, 49 M. õ.
23	Kolmapäiw	Udelheid	
24	Neljapäiw	Kristin	Ilm kannap
25	Rede	Jakobi päiw	wäega
26	Poolspäiw	Anna	faggede.

Wõls Prometi. Matt. 7, 15.

27	Pühhapäiw	8. P. p. Kolm. P.	Pilwe ja
28	Eespäiw	Pentalon	
29	Tõispäiw	Peatriks	(f. 10, 0 M. h.
30	Kolmapäiw	Rosalia	
31	Neljapäiw	Kermanus	wihma

1.	Juli tousep päiw	f. 3, 12 M.	Iät lojale	f. 8, 48 M.
10.	— — —	f. 3, 27 M.	— —	f. 8, 33 M.
20.	— — —	f. 3, 47 M.	— —	f. 8, 13 M.

September ehk Mihkli. ku.

1	Eespäiw	Egidius	fange tuul
2	Loisipäiw	Elisa	ilm
3	Kolmapäiw	Perta	ei olle
4	Neljapäiw	Moses	kindma
5	Kede	Elisabet	● f. 4, 9 M. h.
6	Poolpäiw	Mangus	päiw. worjotam.

Kümme piddali tēbbitse. Luk. 17, 11.

7	Pūhhapäiw	14 P. v. Kolm. P.	wihma
8	Eespäiw	Maria sünd. p.	fattap
9	Loisipäiw	Pruno	ja
10	Kolmapäiw	Sestenus	fange
11	Neljapäiw	Kerard	Süggise allust.
12	Kede	Sirus	tuul.
13	Poolpäiw	Amatus	Df. 8, 31 M. h.

Mamma orjus. Matt. 6, 24.

14	Pūhhapäiw	15 P. p. Kolm. P.	Risti üllendam.
15	Eespäiw	Nikodemus	Range tuul
16	Loisipäiw	Jakobina	kaunis selge
17	Kolmapäiw	Põri päiw	ja
18	Neljapäiw	Titus	

Sel kuul om 30 päiva.

19	Kede	Berner	poud.
20	Poolpäiv	Marlene	☀ f. 9, 33 M. h.

Maina lina läst-naise poig. Luuk. 7, 11.

21	Pühapäiv	16 P. p. Kolm. P.	Matt. Ewang.
22	Eespäiv	Merits	Jahhe
23	Tõispäiv	Kleomas	wihmane ilm
24	Kolmapäiv	Jani saminne	ja
25	Neljapäiv	Hoseas	tuul,
26	Kede	Jani oppet. P.	(f. 0, 6 M. h.
27	Poolpäiv	Adolw	halw ilm.

Wee-tõbbine. Luuk. 14, 1.

28	Pühapäiv	17 P. p. Kolm. P.	Ilm naftkap
29	Eespäiv	Mihkli p.	jälle
30	Tõispäiv	Hieronimus	selletama

1.	Sept. tousep päiv	f. 5, 31 M.	lät lojale	f. 6, 29 M.
10.	—	—	f. 5, 54 M.	— — f. 6, 6 M.
20.	—	—	f. 6, 18 M.	— — f. 5, 42 M.

Oktober ehk Wina. ku.

1	Kolmapäiw	M. fsm. n. eenp.	Jllus ilm ent
2	Neljapäiw	Woltrat	weidikesse
3	Rede	Zairus	jahhe
4	Poolpäiw	Pranz	● k. 9, 4 M. ö.

Suremb fäst. Matt. 22, 34.

5	Pühhapäiw	18 P. p. Kolm. P.	keskpäiwa
6	Eespäiw	Wides	ajal
7	Tõispäiw	Wridbert	weel kaunis
8	Kolmapäiw	Samuela	lämmi.
9	Neljapäiw	Purkart	Zaiwas
10	Rede	Keronis	om
11	Poolpäiw	Anshelm	pilwinne,

Euwallone. Matt. 9, 1.

12	Pühhapäiw	19 P. p. Kolm. P.	● k. 11, 5 M. ö.
13	Eespäiw	Willemina	ja
14	Tõispäiw	Terese	penikesse wihma
15	Kolmapäiw	Wlorentina	fattawa.
16	Neljapäiw	Kallus	Pilwe omma
17	Rede	Hedwig	nätte.
18	Poolpäiw.	lukas Ewang.	

Sel kuul om 31 päiva.

Saja reiva. Matt. 22, 1.

19	Pühhapäiv	20 P. p. Kolm. P.	☀ f. 6, 49 M. d.
20	Cespäiv	Ursula	Taiwas
21	Loisipäiv	Kordula	om
22	Kolmapäiv	Sewerin	umbe.
23	Neljapäiv	Hortensia	kange tuul,
24	Kede	Kapitolinus	nink
25	Poolpäiv	Amandus	paljo

Kunninga- miške többine poig. Jaan. 4, 47.

26	Pühhapäiv	21 P. p. Kolm. P.	☾ f. 0, 23 M. d.
27	Cespäiv	Krispin	wihma
28	Loisipäiv	Sim. Jud.	lummega
29	Kolmapäiv	Engelhard	feggi.
30	Neljapäiv	Absalon	Pilwe.
31	Kede	Wolfgang	

1.	Dft. tousep päiv	f. 6, 46 M.	lät lojale	f. 5, 14 M.
10.	— — —	f. 7, 9 M.	— —	f. 4, 51 M.
20.	— — —	f. 7, 34 M.	— —	f. 4, 26 M.

November ehk Talvesku.

	Poolpäiw	Pühhide p.	Ilm
Kawwal sullane. Matt. 18, 23.			
2	Pühhapäiw	22 P. p. Kolm. P.	Hengide p.
3	Cespäiw	Tilemann	☉ f. 3, 27 M. ö.
4	Tõisipäiw	Otto	nakkap külmale
5	Kolmapäiw	Lotta	minnema,
6	Neljapäiw	Leonart	känap sagede,
7	Kede	Engelbert	kange
8	Poolpäiw	Aleksandra	tuul.
Kohu-rahha. Matt. 22, 15.			
9	Pühhapäiw	23 P. p. Kolm. P.	Lummi,
10	Cespäiw	Martin Lutter	
11	Tõisipäiw	Martin Piiskop	☽ f. 1, 17 M. ö.
12	Kolmapäiw	Jonas	pilwe ilm
13	Neljapäiw	Eigenius	ninē
14	Kede	Alweus	kange tuul,
15	Poolpäiw	Leopold	
Jairusse tüttar. Matt. 9, 18.			
16	Pühhapäiw	24 P. p. Kolm. P.	Kõsse ilm,
17	Cespäiw	Ditomar	lummi,
18	Tõisipäiw	Aleksander	☼ f. 4, 44 M. ö.

Sel kuul om 30 päiwa.

19	Kolmapäiw	Elisabet		fange tuul
		Meie armolikko Keisri Herra Nikolai		
		Pawlowitši saminne troni päle.		
20	Neljapäiw	Amos		
21	Rede	Maria ohwr. p.		ja külmetap.
22	Poolpäiw	Alwons		

Wiinne fohto päiw. Matt. 25, 31.

23	Pühhapäiw	25 P. p. Kolm. P.		Pilwe ilm
24	Tespäiw	Klemens		
25	Tõisipäiw	Katrina p.		(f. 4, 53 M. h.
26	Kolmapäiw	Konrad		ja
27	Neljapäiw	Taniel		lummi.
28	Rede	Palwe rede		Ilm
29	Poolpäiw	Eberhard		felletap

Kristus sõitap Jerusalemmi lina sisse. Matt. 21, 1.

1	Pühhapäiw	1 Krist. tullem. P	jälle
---	-----------	--------------------	-------

8.	Nov.	tousep päiw	f. 8, 2 M.	lät lojale	f. 3, 58 M.
10.	—	—	f. 8, 20 M.	—	f. 3, 40 M.
20.	—	—	f. 8, 38 M.	—	f. 3, 22 M.

Tezember ehk Joulo. ku.

1	Cespäim	Arnold	Pilwe
2	Loisipäim	Kandidus	katwa
3	Kolmapäim	Agrikola	☉ f. 10, 1 M. h.
4	Neljapäim	Parbara	taiwast.
5	Kede	Sabina	Pehme ilm.
6	Poolpäim	Niggola p.	

Meie armolikko Keisri Härra Nikolai
Pawlowitzi nimme p.

Tähhe enne wiimset päiwa. Luk. 21, 25.

7	Pühapäim	2 Krist. tullem. P	Ennamb lummi,
8	Cespäim	Maria sam. p.	ja tuul.
9	Loisipäim	Juhkum	Lühh. p. Talwe
10	Kolmapäim	Judit	allustus.
11	Neljapäim	Woldemar	☽ f. 0, 28 M. h.
12	Kede	Ditilia	ennamb. pilwe
13	Poolpäim	LuZIA	allune ilm,

Taan lähätap Jesu mannu. Matt. 11, 2.

14	Pühapäim	3 Krist. tullem. P	ja wihma.
15	Cespäim	Johanna	Ilm
16	Loisipäim	Lidia	selletap
17	Kolmapäim	Pöri p.	☼ f. 3, 5 1 M. d.
18	Neljapäim	Kristow	jälle

Sel kuul om 31 päiwa.

19	Rede	lot	
20	Poolpäiw	Abraham	Jlm

Jani tunnistus Jesussest. Juan. 1, 19.

21	Pühhapäiw	4 Krist.tullem. P	Toma p.
22	Cespäiw	Peata	om tulinne
23	Tõispäiw	Wiktorja	ja
24	Kolmapäiw	Adam ja Ewa	känap
25	Neljapäiw	1 Talwiste p.	saggede.

Wenne riik sai sel 1812 ajastal wain-
lassest pästetu.

26	Rede	2 Talwiste p.	Selge ja
27	Poolpäiw	Jani oppet. P.	külm.

Simeon ning Hanna. Luuk. 2, 23.

28	Pühhapäiw	P.p. Talwiste P.	Jlmsüta laste P.
29	Cespäiw	Noa	Pilwine
30	Tõispäiw	Dawid	ja
31	Kolmapäiw	Silwester	pehme

1.	Tej. tousep päiw	f. 8, 50 M.	lät lojale	f. 3, 10 M.
10.	—	— f. 8, 52 M.	—	— f. 3, 8 M.
20.	—	— f. 8, 48 M.	—	— f. 3, 12 M.

Ajasteja mudutamisse.

- 1) Kewmal allustap sel 9. Marzil ehk paasto, ku päival sel 4, 24 Min. homm.
 - 2) Suwvi allustap sel 10. Jani, ku päival sel 1, 34 Min. homm.
 - 3) Siggise allustap sel 11. Septembril ehk Mihkli, ku päival k. 3, 28 Min. ödd.
 - 4) Talw allustap sel 10. Tezembril k. 8, 20 Min. h.
-

Päiwa nink ku warjotamisse.

- Sel ajastajal sawa kuus warjotamisse ollema 4 fõrd saap päiw nink 2 fõrd ku ärrawarjotetu.
- Eddimanne om päiwa warjotaminne, ent meie maal mitte nätta, sel 11 Webruaril.
- Tõine om meie maal näggematta ku warjotaminne sel 29 Webruaril.
- Kolmas om meie maal näggematta päiwa warjotaminne sel 12 Marzil.
- Neljas om päiwa warjotaminne sel 6 Augusti ku päiwq, ent meie maal näggematta.
- Wies om ku warjotaminne sel 6 Augusti ku päival; allustap ödd. k 10, 36 M. ammak k. 2, 12 M. homm. Om meie maal nätta.
- Kues om päiwa warjotaminne sel 5. Septembril; ent meie maal näggematta.
-

Meie armolikko Keisri Herra maja.

Nikolai Pawlowits, Keiser nink kige wenne riki eessi-
wallitseja, om sündinu 1796 sel 25. Jani-ku päiwal
Temma Prowwa om:

Aleksandra Weodorowna, Keisri Prowwa, Preussi
Kunniga tüttar, sündinu sel 1. Juli-ku päiwal 1798
Neide latse omma:

1) Aleksander Nikolajewits, Suurwörst nink Krooni
perrandaja, sündinu sel 17. April-ku päiwal 1818.

2) Konstantin Nikolajewits, Suurwörst, sündinu
sel 9. Septembri-ku päiwal 1827.

3) Maria Nikolajewna, Suurwörsti Preili, sündina
sel 6. Augusti-ku päiwal 1819.

4) Olga Nikolajewna, Suurwörsti Preili, sündinu
sel 30. Augusti-ku päiwal 1822.

5) Aleksandra Nikolajewna, Suurwörsti Preili, sün-
dinu sel 12. Juni-ku päiwal 1825.

Konstantin Pawlowits, Suurwörst nink Cesarewits,
sündinu sel 27. Aprili-ku päiwal 1779.

Mihhael Pawlowits, Suurwörst, sündinu sel 28.
Januari-ku päiwal 1793. Temma Prowwa om:

Helena Pawlowna, Suurwörsti Prowwa, sündinu sel
28. Tezembri-ku päiwal 1806.

Neide latse omma:

1) Maria Mihhailowna, Suurwörsti Preili, sün-
dinu sel 25. Webruari-ku päiwal 1825.

2) Elisabet Mihhailowna, Suurwörsti Preili, sün-
dinu sel 14. Mai-ku päiwal 1826.

3) Katarina Mihhailowna, Suurwörsti Preili, sün-
dinu sel 16. Augusti-ku päiwal 1827.

Maria Pawlowna, Suurwörsti Prowwa, sündinu sel
4. Webruari-ku päiwal 1795. Temma abbikaas om:

Kuninglik Korgus Karl Widrik, Saksen-Wei-
mari wallitseja Suurwõrst.

Anna Pawlowna, Suurwõrsti Prowwa, sündinu sel
7. Januari-ku päival 1795. Temma abbikaas om:
Kuninglik Korgus Willem Widrik Georg,
Hollandi kuningriiki perrandaja Suurwõrst.

Hiwlandi Kubernamenti jama, nink kui
kawwen tõine tõisest om.

1. Peterburgi sure tee pääl.

Kõiga linast Neuermüli jama	om	11	Wersta
Neuermülist Hillensweri ehk parwe jama	—	15	—
Parwe jamast Engelhardi jama	—	18	—
Engelhardist Kaupa jama	—	20	—
Kaupast Penzimoisa jama	—	21	—
Penzimoisast Wolmeri jama	—	18	—
Wolmerast Takli ehk Eggli jama	—	19	—
Eggli jamast Kulpi jama	—	20	—
Kulpist Teilitši ehk Patri jama	—	17	—
Patrist Kuikatse jama	—	22	—
Kuikatsest Udderna jama	—	24	—
Uddernast Tarto lina	—	25	—
Tarto linnast Iggawerre jama	—	23	—
Iggawerrest Torma jama	—	23	—
Tormast Nenna jama	—	25	—

Säääl tulley Tallina-ma piir wasta.

2. Moskwa sure tee päääl.

Riga linast Kirkolmi jama	om	14	Wersta.
Kirkolmist Ogrimoisa jama	—	21	—
Ogrimoisast Jumpromoisa jama	—	23	—
Jumpromoisast Kõmerimoisa jama	—	16	—
Kõmerimoisast Kõkkenhusi jama	—	21	—

Säääl tulley wenne-ma piir wasta.

3. Perno sure tee päääl.

Riga linast lät te ammaß Wolmeri jamani.

Wolmerast Kanzo jama	om	23	Wersta.
Kanzojamast Kuhja jama	—	22	—
Kuhja jamast Moiseküllä jama	—	21	—
Moisekülläst Killingi jama	—	20	—
Killingist Surri jama	—	22	—
Surri jamast Perno lina	—	17	—
Perno linast Alliko jama	—	25	—

Säääl allustap Tallini-ma piir.

4. Pihkwa sure tee päääl.

Riga linast lät te ammaß Kulpi jamani.

Kulpiß Lipsi jama	om	20	Wersta.
Lipsist Menniste jama	—	20	—
Mennistist Senne jama	—	20	—
Sennest Werro lina	—	29	—
Werrult Wastselina jama	—	27	—

Säääl tulley Wenne-ma piir wasta.

Lado piddamisse päiwa

En; o moisan, Urwaste fihhelf., sel 14. Mihkli-fu päiwal.
Helme moisan, Helme fihhelf., sel 15. Augusti fu päiwal.
Korte moisan, liggi Walga lina, sel 15. Mihkli-fu päiwal.
Kosse moisan, Raugo fihhelf., sel 24. Poimo-fu päiwal.
Kustiwerte moisan, Pölsama fihhelfunnan, sel 15.
Wina-fu päiwal.

Menniste moisan, Hargla fihhelfunnan, sel 10. Mihkli-fu päiwal.

Moisekatsen, Pölwe fihhelf., sel 10. Poimo-fu päiwal.
Ostwerre moisan, Paisio fihhelf., sel 10. Mihkli-fu päiwal.
Orriko moisan, Kambia fihhelfunnan, sel 15. Wina-fu päiwal.

Kirrupä moisan, Rengo fihhelfunnan, sel 16. nint 17. Mihkli-fu päiwal.

Pölzamaal, sel 17. Mihkli-fu päiwal.

Pölwa kirriko man, sel 8. Mihkli-fu päiwal.

Keppina moisan, kirriko man, sel 4. Mihkli-fu päiwal.

Raugo kirriko man, sel 8. Mihkli-fu päiwal.

Senne moisan, Raugo fihhelf., sel 21. Mihkli-fu päiwal.

Tarto linan: 1) suur saksa laad, sel 6. Januari-fu päiwal, Polu nädalid. 2) Petri päiwal, 2 päiwa. 3) sel 8 Mihkli-fu päiwal, 2 päiwa. 4) Mihkli päiwal, 2 päiwa.

Tarwasto moisan, Tarwasto fihhelfunn., Petri päiwal, sel 29. Juni-fu päiwal.

Walga linan: 1) sel 12. Jani-fu päiwal. 2) sel 10. Poimo-fu päiwal. 3) Mihkli päiwal.

Wastjelinan, Mihkli päiwal.

Werro linan: sel 22. Künla-fu päiwal suur saksa laad 8 päiwa. 2) Jani päiwa. 3) sel 24. Mihkli-fu päiwal. 4) Marti päiwal.

Willandi linan: Künla päiwal suur saksa laad 8 päiwa. 2) Jani päiwal, Pats päiwal. 3) sel 24 Mihkli fu päiwal Pats päiwa.

I. Genoppus.

§. 1. Sest et se ennambaste maa rahwa rikkus om kui täl hãrgi nink lehmi om, sis om se halle natta et pea egga ajastaiga tõpra tõbbitses jäwa et nemma ei kolba maja tarwitusse wãle eht kohhalt nakkaja tõbbega ärra koolwa, nink lãbbi sis tallomees pea woip waises sada.

§. 2. Kui meie nüüd perra mõtleme kustast se õnnetus tulley sis omma esstãrralikkult kats asja nink lãbbi se johhup: 1) holetu nink halw perrakaeminne nink toitminne 2) et maa rahwas ei moista nink mõnnikord ka et tãl woimata om abbi sata.

Suremb sũ et ni saggede tõpra koolminne om, tulley kũl sest mil wiisil tõprid petas nink toidetas. Se om kũl rasse et ellaj peaw egga ajastaiga kiksuggust ilma kannatama, mitto kuu aiga halwa söki söma, eht mõnnikord kohhalt ilma sömatta ollema. Kui nüüd tõpra koolminne johhup sis ei olle maamihhel, kel muido ke paljo ei olle, mitte nouwo arwitada, ei moista ka mitte mes tetta olles et abbi wois sada; ja mitto kord om hãdda io sũndinu enne kui kohtole sest teedmist om antu.

§. 3. Se om teda et koddõ ellajide sean mõnni-
kõrd kül koolminne om, sest et se säratsfest asjust
johhup mes ei woi ette teda, ei ka teelda; siski om
se ka teda et mittokõrd abbi om sanu et särane
tõbbi lijale ei lå, et sedda kõhalt woip arwitada
ehk ommete tetta ei ni suurt kahjo ei sa.

Monne ajastaig om hã, ja tõpra omma terwe il-
ma et suurt kaemist ehk hoold olles; ent monne
omma halwa nida et ellaja tõbbises jãwa ilma et
wois ütelda kustast tõbbi sai, ja särane tõbbi jãap
sis mõnni kuu aiga mõnnikõrd ajastaja lãbbi ütten
paikan ehk koggone maa sissen. Ent ärva mõtlego
keãge et ni kawwa woip ellajid kaematta jãtta kui
weel hãdda ei olle ehk kui hãdda tullep, et mõtlet
et ommete abbi ei olle. Kui ellajid eggal ajal al-
lasti kõrra perrast kaetas, sis hoietas tedda se lãbbi
mitme tõbbe eest, ja kui digel ajal rohho antas kui
nemma ka kalli rohho ei olle, sis woip se neid sag-
aede arwitada, et nemma hukka ei lå ehk ärva
ei kole.

§. 4. Se om ka ütõ eõsitus kui inimenne mot-
lep et ellai jo nida om lodu et temma eõsi tiap
kuis temma henda peap hoitma ehk mes tãl hã
wai kahjoliik om. Ent temma ei woi mitte se per-
ra tetta, sest temma om innimesse kãe al ke
temmaga teep mes temma tahhap nink annap mes
tãl om, ja ellai peap rahhul ollema, nink tãl ei
olle mitte melewalda wallitseda mes temma tahhap.

6. 5. Maarahwale ei olle surembat nink parrembat nouwo omme tōprid hoita et nemma tōbbitses ei jä kui ennege se et temma egga päiwa suure hologna neide perra kaep. Kullu nink waiw ei olle se man mitte ni suur, et tullu es peas holerikko kaemisse läbbi mitte suremb ollema. Nink kui se johhup et temma kottusfen eht kullan, eht kohhalt temma usaja pääl, peasse tōpra tōbbitses täma eht koolma, sis ei olle parrembat nouwo, etta et se kergeste ülle lät eht ni rasse ei olle, kui ennege sedda et temma jo enne om noudnu mes säratsel hädä äjal abbiš wois olla nink säratsid asu u eggakord walmis piddada ja mitte holetu wisil ätta neid ka prufida.

Wdanne maa kottusse omma kun ikkes üttesuggunne tōbbi om, se om: särane tōbbi näütap henda etten paikän saggedamb kui muial. Se päle peapüüd inuimenne tähhele pannema, sest et sedda woip hōlpsamb tutta, enne abbi sada nink rohho enne kolitseda kui säratsid tōbbe mes harwaste johhuwa. Ent olgo tōbbi mārane temma olles, eggakord rohho i awwita. Sest monni tōbbraš om ni et rohho i woi tedda sugguke awwitada; ei pea ka keage notlema et rohho peawa seddamaid awwitama, sest monnikord peat sa ennamb kui ütškord rohho andma.

2. Oppus mil wisil maja mees omme
tõprip peap kaema.

§. 6. Salwitsel ajal: 1) Eggamees kel tõprip om peap se eest hoold kandma et täl rohtet lauta rumi olles kun ellaja ligesuggutse halwa ilma ees warjun omma.

2) Särane laut peap ollema puhtas nink kuiwas petus se perrast peap õlge sama alla pantu et elaja ei saisa allasi sitta sisse, ei ka liggeda päle mahha ei lamme.

3) Tõpra peawa omma tarwilist toitust sama et neil pudust ei olle.

4) Kik kuiw sõõt, olgo hain, õlge ehk mes eale om, peap tõblilik ollema, se om: kuiw, puhhas, hõngoga, ent mitte tolmo nink moaga tõtko, mitte ligge, must, mädada, ehk halwa haifoga.

5) Kes pudusse perrast jo peap halwa ehk mädada haina wai õlgega toitma se kandko hoold sedda

a) puhastada se om et temma tolmo, mudda nink mädadanu tükki wälja pessap.

b) pürwap parrandada sedda wiisi et temma so latu wet päle ziugutap. Se tarwis wõtta ütte pangi wee päle 2 ehk 3 peo täus sola, segga sedda umbre ni kawwa kui sool om är

rasullanu, nink kui sa ellajat sötat sis ziuguta
sesamma wega sedda haina ehk ölge.

c) söta pääl puista ka jauhha ehk agganid ehk sur-
wutu linna wai kannepi seemne kokikesse eh
muido särašt.

a) Rae ommete weidikesse hääd nink köblükko sö-
ta anda, et tōpral waja ei olle selget halwa
sōti sūwwa.

Ke ei jowwa sedda egga päiwa tetta se tekko
sedda ommete ütš ehk paar kōrd nāddalin.

6) Olgo ellajal egga päiwa hä puhhas wet juw-
wa, se om: jota tedda egga päiwa ütš ehk kats
kord.

7) Se wessi minkga sa jotat ei pea mitte saiz-
nu wessi ollema enge puhhas nink kui woimolik
om, hä jōe ehk kaiwo wessi; ja hoitma peat sa
tōprid et nemma soost nink lompušt ei jo kun weis-
kesse ellaja ehk kiksuggušt purro sissen om.

8) Kui talw ei olle kange, ehk kui weidi lummi
maan om sis ei pea seperrast ommete ellajid mitte
mōtsa ajama, ehk olgo se ennege sedda wisi kui
§§ 7 ja 9 om üllešpantu.

9. 7. Kewwajetsel ajal: 9) Kewwai ei pea
karri mitte enne mōtsa sama, enne kui tōpras wil-
jalt toitust lōwwap.

10) Ke hädda perrast tōprid mōtsa peap lastma
enne kui saäl wiljalt toitust sada peap hommungul
nink ıddangul weel haina ehk ölge andma niuk

mitte motlema et ellaja henda se kasšna nink hal-
wa toitoga meš nemma mõtsan lõidwa woiwa üs-
lespidada.

11) Kewwajetsel ajal om eššääralikult halw
tõprid maddala nink soo kottuste päle laske kun
paljo lummi nink saišnu wešši om, ja madda kullo
ennitšest ajastajast üllē jānu.

12) Ei woi mitte ellajid õses mõtsan jätta, ešši-
ääralikult siš kui rõšse ja jahhe ilm om.

13) Kui rõšse ilm ja kange tuul pikkališses jā-
wa siš ei pea karja suggute mõtsa lastma enge
kõddo sõõtma.

§. 8. Sumwitšel ajal: 14) Kui wäega läm-
mi om siš peat tõprid keškpäiwa ajal jahheda kottu-
se päle ajama, kõddo, warjo alla kun tuul läbbi
kõüp ehk puie alla warjun, ehk kento päle kun tule
hõng om.

15) Ei pea tõprid mitte pakšo mõtsa alla last-
ma kun tule hõng läbbi ei kää, sest et sääł paljo
weikešse ellaja omma, nink se lämme mõtsa toš
nink haina lome meš pakšo mõtsa al kaswawa hā
ei olle.

16) Sa peat kaema et ellaja 2 ehk 3 kord päi-
wa jowa, ent mitte saišwa wee siššest ehk madda
wet, enge wešši olgo puhhas ja hā.

17) Kui ülli wäega lämmi om siš peat sa tõprid
läbbi jõe ajama, ehk ka külma kaiwo wega wal-
lama.

§. 9. Süggisetfel ajal: 18) kui näet et mõt-
san jo toitusse pudus om ehk kui se nakkap halwas
minnema, siis peap tõpras koddo sõdetus sama ni-
da kui kewajetsel ajal.

19) Kui ligge ilm om, ehk kange tuul, ehk undse,
kui kahho härm ehk kaste suur omma siis peap kar-
ri koddo jama.

20) Esiääralikult om se sures hädas kui tõp-
rid siis mõtfa aetas kui hommungul kaste ehk härm
suur om, kui põllo nink haina pääl ni kui jeä om,
kui ne haina lome mes weel omma nink mes tõp-
ras peap sama, mädä, ärrakuiwanu, ligge ehk
jeäga toon omma.

21) Jootma peat sa tõprid nida kui muu ajal.

§. 10. Eggal ajal om waja tähhele pan-
na et: 22) nori ellajid, wassikid essiääralikult
haste illespetas, et neil pudust ei olle ehk neid
minkgijuggutsel wiisil holetu jättetas; sest muido
tulley jo norel eal tõbbe pohhi neide sisse, essiär-
ralikult kui neid halwaste toidetas, neid mitte kõr-
ra perrast sõdetas, mitte puhtaste petas ja palla-
wa ilma nink wagglu ehk muu weikesse ellajide eest
mitte hoietas.

23) Lehma mes kandma sawa peawa nisammote
hädä nink pudusse eest ollema hoietu. Kui was-
sikas om sündinu siis peap emma jauhaha
joti sama nink monnikord ka weikesse sola; kui
külüm ehk jahhe ilm om siis olgo jook lõiges tettu.

24) Tõbbra's peap eggal ajal ollema puhtaste petus, eßiärralikkult siss kui halwa ilma ajal eht perran halwa ilma paljo mudda ja porri ellaja jalla, kotto nint hanna külge kinni jääp.

25) Tõpra peawa monnikord, ku ajal üt's wai katškord sola omma joki sisse eht ka agganide päle sama. Eggautte päle arwatas üt's kassin peo täüs eht söki luitsi täüs, ent wasfikille ennege pool ni paljo eht weel wähhemb. Suwitsel ajal kui wäe ga lämmi om ei pea ellaja mitte sola sama kui se muu asja perrast waja ei olle.

26) Härja mes tõöd teggewa eht tee päle prufit as peawa aiga sama puhhada nint mälletada. Säratsel ajal om ka waja neid söki nint jofiga weel ennamb kaeda nint eßiärralikkult neid wõra paita lompo nint soie eest hoita.

27) Kui tee pääl ollet siss om waja härgi hoita, et nemma wõra kottusse ellajidega kofko ei puttu; eßiärralikkult säratse karjaga mes tapmisse tarwis kofhe aetas, ei ka omme härgi mitte sinna pandma kun säratse tappi-härja weidikesse enne omma saisnu.

3. Ettekaemisse oppus kui jo kuultas et tõppra pöddewa.

§. II. Säratsen kottusfen kun tõbbi weel ei olle: 1) kui kuulda om et monnen pai

an jo tõppra koolwa, siis om waja tik sedda mes
ddimätsen oppusfen om ütteledu, nink weel suremba
olega tetta.

2) Waja om perranouda määrane se tõbbi om
mes ellaja pöddewa ehk koolwa nink kun kottusfen se
tõbbi om.

3) Waja om tähhele panna kas om kewwai,
suwui, ehk määrane ajastaja jaggo se om kui tõpp-
ra pöddewa, et se perra woip tetta mes tarwis
om.

4) Mitte ütfinda egga külla, enge ka eggänts
tallomees peap henda hoitma et temma säratse kot-
tusfega tokko ei putta kun tõppra pöddewa ehk
koolminne om.

5) Wäega suur hool om siis waja kui se üt-
s nakkaja tõbbi om mes tõppra pöddewa ehk kool-
wa, se om; et ne ellaja mes terwe omma, tõbbitse
tõppride hõngo, toosso ehk lige läbbi mes neist tul-
lep, ehk neide liggi om olnu, ka ei nakkä pöddema.

6) Säratsest kottusfest kun nakkaja tõbbi om ei
pea keage mitte ütfinda tõbbitsid enge ka mitte ter-
wid ellajid wasta woitma; ei pea säält kottusfest
mitte külla siisse ei ka karja sama. Nink sedda om
weel kats kuu aiga perrast waja tetta kui tõbbi ja
koolminne jo saisma jänu.

7) Säratsest kottusfest ei pea keage middage ost-
ma, ehk üttele külla wima kun tik ellaja weel terwe
omma tik säratfid asju mes ehk wahhest tõbbitse

ellajaga koon om olnu, kui om: haina, õlle; tore nahha, raswa n. m. s.

8) Säratsse hädda paikake ei pea keage härja ehk lehmaga sõitma ehk minnema, enge kui waja om miana, siis hobbosega sõitma, nink kui taggasi tullet, hobbest mitte siina lastma kun tõpra omma ehk kääwa;

9) waja om ka pennede päle tähhele panna, sest nemma jookswa monnikord üttest küllast tõiste nink sõwa ärrakolu tõppra lihha: nink se läbbi laggo nep tõbbi mittokord.

10) Egga kottus nink egga ärralinne tallomees peap sure holega neid tõpprid tähhele pandma mes kawwest, eßsääralikult wennemaa louna poolt tul lewa kun nemma omma ülesõstetu, nink suren hul kan tapmisse tarwis riki sisse aetas; sest säratsse hulka läbbi om mittokord johtonu et nakkaja tõbbi om laggonu.

11) Kui säratsse hulka man nätta om et monne tõppra tõbbitse omma, siis om waja neid kinnipid dada nink kawwembake sündlikko paikake sata, kun neid taetas et nemma omma ärrusije tõppraga kotto ei puttu. Kohtole peap seddamaid sest sama teedmist antu, et kuulda saas mes se asja perrast kastas. Muido om ka weel waja sedda kige holega tetta mes siin een 6) 7) om oppetetu.

§. 12. Säratsen kottus sen kun tõbbi jo om: 12) Egga perremees peap eßs omme ellajid

hoitma et nemma többitse ei jä, nink arwitama
kui nemma többitse omma, nink se man, ni paljo
kui woimolik om, se oppusse perra teggema mes
siin tälle antas.

13) Üts mees eht paar peawa ülle kaeja ollema
et kük mes többe perrast om oppetetu, ka fige hole
ga tetta.

14) Kui woip olla, sis olgo monne rahwas nim
melt saetu ke többitseid töpprid tallitawa.

15) Töppra mes koolwa peawa sündlikkun pais
kan 2 woi 3 Ursinat süwwa sama hauda pantus,
ent mitte nida kui eggauts tahhap, eggan paitan
nink ilma et üts üllekaeja man om, neid wiskama
kun lähemb om, ei ka nida et penne mannu sa
wa. Sedda kük om sis ennamb weel waja tetta
kui többi üts nakkaja többi om.

16) Kui többi ei olle nakkaja sis woip kolu töpra
nahka ja raswa prukida; ent kui om nakkaja többi
sis peap kolu töpras nahha ja figega sama hauda
pantus.

17) Kui kohhus monnikord, kui temma weel ei
tia kas nakkaja többi om wai ei, lubba annap ko
lu töpra nahka ja raswa prukida, sis om ommete
ettekaemisse perrast parremb, sedda nahka sedda
maid parkmisse hauda panna, eht ka terwe d ja
päiwa eht kats wee sisse panna nink sis monnes
pawas tule kaen hoita; ent raswa om waja sed
damaid ärrasullatada.

18) Nakkaja többe ajal peap egga perremees
oume töprid tige wiega hoitma, et többi neide kül-
ge ka ei nakk. Temma peap tik sedda mes siin een
om ettekaemisse perrast oppetetu, hoitma, hoold
kandma et temma töpra muidega kokko ei puttu;
kui mõnne jo többitse omma, neid seddamaid är-
ralde pannema, kawwemb ikkes parremb; ellaja
mes terwe omma mitte säratse paikake lastma kun
többitse omma saisnu, ehk saiswa, mitte perra
andma et rahwas többitside mant terwe mannu
läwa, ehk mõllembid tallitawa; ei ka penne, ziggu
nink muid mitte többitside mannu lastma.

19) Parremb om saäl kun nakkaja többi om,
ütte paika juhhatada nink aida ümbre tetta, kohhe
tik többitsid aetas; se paik ei pea mitte wäega
kawwen küllast ärra ollema; mitte säratse tee we-
ren kun paljo kändas, ei ka liggi karja maad.
Sinna aetas tik töpprid ni pea kui weidikesse tut-
ta om, et nemma többitse omma. Sinna ei pea
keage minnema kui ennege ne rahwas ke neid talli-
tawa, ent ka penne, jea nink mu ellaja ei pea
stuna sama.

20) Töpra mes ärra omma kolu ei pea mitte
härjaga enge hobbosega ärra sama widus.

21) Annumid, riistu, kaplu, tekki ehk mu asja
mes többitse ümbre omma olnu ehk neide tallita-
mise man omma prukitu, peawa, enne kui neid

terwe ellajide man tahhetas pruķida, hāste sama puhhastetus.

Raudasju woip puhhastada kui neid tullega kumas ajat, pu annumid, nahka ehk muid woip kuma lippe ehk kewa wega puhhastada.

22) Se kottus kun tōbbitse tōpra omma saišnu om ka waja puhhastada; hain, ehk dlge meš tōbbinne tōppras ehk wahhest om purnu, ei pea jāma; pangi, saina ninķ mu sārarsid asju omma waja āramōste ja mōnne ku aiga ei pea tōise tōpra sinna sama.

23) Mi kawwa kui nakkaja tōbbe hādada weel om pelgada, ei pea sārarsesť kottusesť mitte tōpprid sama aetus muiale kun kī weel terwe om, olgo se ūts kulla ehk liin, ehk meš eāle om; ei ka muu asja minķ lābbi tōbbi woip lagguneda.

4. Ešsārralinne oppus kuis tōpprid hoita et nemma tōbbitšes ei sa ninķ neid rohħitseda.

§. 13. Genoppus. Egga ellai, meš tōbbitšes jāap, ešsārralikkult kui sišsemānne tōbbi om, ei sō, ei mālleta, mitto kord ei jo ka ennamb, om kurb, uimane, ja kurjemb kui muido ninķ ihho pādāt om ūts wigga tutta, meš siš ei olle kui temma terwe

om; temma lät kumas, ehk külmas, om paistetu, kárnane, heitap wälja nink muu s.

§. 14. Olgo nüüd többi mes olles, sis om tarwis kangeste hoold kanda et sedda kük tettaš mes stin een i. Oppusen om ütteldu. Többitseel töppras peap sis ikkes täwweste werste wessi een ollema, et temma woip jurwa nida kui temma tahhap; kui többras weel jööp ehk jälle nakkap söma sis peap töpras sedda kige parrembat söki sama mes perremehhel ennege om anda; temma peap hään paikan saisma nink halwa ilma eest warjun ollema.

§. 15. Suu többi ehk kele hädda. Tundmisse täbbe. Többitse töppra suu om siäsest kuym, häüs nakkap suust joostma nink suust tulles kurri hais, ja kele pääl, esstääralikult kele otsan, ehk ka muijal suu sišsen om wil, ehk muido werrewas lännu kottus, nink man se päälmenne nahk kele päält ärralännu nink keel werritses jänu.

Többras ei sö sis, ennambaste, monne päiwa mitte, töhärjal ei olle joudo, lehmäl ei olle pima.

Harwaste kolep többras se többega, ei woi ka üttelda kas se om nakkaja többi wai ei.

Ettekaemisse nouwo: 1) hõro mõnnekord näddalin töppra suud solaga

2) anna töpprille jaubha joki mes weidikesse happanu om nink panne paarkõrd näddalin joki sis se peo täwwe sola, nida kui perrast neljandan Dypusse jaun ütteldas.

Urstmiſſe nouwo: 3) Kui többi ei olle raſſe, ſiſ ei olle mõnnikord märaſtke rohho waja; enge ſa woit jo ſeſamma nimmitetu joki ja hä pehme toito- ga tedda awwitada.

4) Sõta woit ſa pehmembaſ nink tulluſambas tetta kui ſa haina wai olge penikeſſeſ jaggat, ke- wa wet päle wallat ja agganid ehk jaubha, ſur- wotu kannepi ehk linnajeeme koki ehk ka weidikeſſe ſola päle puuſtat, nink, kui lõigeſ wai külmaſ om jänu, tõpprale ette annat,

5) Kui többi om pikkalinne, ehk kui temma raſ- ſedambas lät. ſiſ te ütte neiſt ſiin oppetetu ſegga- tu rohho nink mõſſe ſega eggapäiwa mõnnikord tõp- pra ſuud narzoga

wõtta peo täwwe ſola, laſſe ſedda puddeli wee ehk parremb weel happo kalja wai ättike ſiſſen ſullada ja panne peo täuſ jaubha mannu; ehk

wotta 3 oſſa tõrwa ja üts oſſa met, ehk keta tamme, wai paio, jani rohho, puio, werri haina ja ſegga ſinna mannu weidikeſſe tõrwa ja ſola.

6) Waſſikid, ke többiſt emma immewa peat ſa ka weel jaubha joki- ga, kun weidikeſſe ſola ſiſſe pantas, toitma, muido koolwa nemuta többega ärra.

7) Tõbbiſe lehma pima ei tohhi mitte pruſida, ſiſki om ſewerrast ikkeſ waja neid eggapäiwa nüſſa muido nemma kaotawa pima, mõnnikord terwe ajaſtaiga.

8) Kui lehma omma pima kaotanu, siis anna neile kui nemma omma parrembas sanu, surwotu kannepi ehk linna semend egga pãiwa monne peo tãwwe wai kannepi ehk linna kokiiga ehk jaggatu raudnõggesid ehk muid rohho mes rammo nink pi ma andwa, se man hawwota lehma nissa sãratse pestetu rohhoiga mes pehmes teggewa nink kinnita wa kui om: Sibis, Malwa, kiwwi ristik hain, Münte n. m. s. perrast tõmba nissa ka siis nemma sagge daste nakkawa jãlle pima andma.

9) Sissfest ei olle waja muud midbage anda kui mõnnikord peo tãwwe sola, ehk joki mes maggo nink solikid puhastap nink kinnitap ja mes mõrro nink werre hainast solaga ütte wõrra, om seggatu; wõtta pennulat, kwendelid, reinwarre haina, nõg gesid, eggãuttest peo tãwwe, nink sola pool ni paljo kui kii ne nimmitetu rohho kaalwa, seg ga sedda hãste lãbbi, nink anna egga tõbbitsel egga pãiwa peo tãwwe.

(Tullewal ajastajal ennamb fest asjast.)

Ist zu drucken erlaubt: mit der Bedingung, daß nach bewerkstelligtem Abdrucke der Censur-Comitee fünf Exemplare eingesandt werden.

Dorpat, den 8. September 1829.

Censor, Professor Penz.

Est. 5 15-6.